

FREDNINGSVÆRDI ER

TORVET 5

FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

08.01.2014
Mia Kroer Ræbild
2013-7.82.07/430-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Faaborg-Midtfyn Kommune
Torvet 5, 5600 Faaborg
Torvet 5
1945
*Forhuset med karnap (1817,
bagsiden grundmuret 1911, gavlen
mod Torvet 1957).*

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Bygningen ligger på sydsiden af Torvet, på hjørnet af Tårngade og Torvet, i den centrale del af Faaborgs gamle bykene. På bagsiden er forhuset bygget sammen med nabobygningen Torvet 7 samt en enetages tilbygning med fladt tag.

Forhuset er en toetages, grundmuret bygning med risalit over tre fag mod gaden. Taget er et rødt, teglhængt heltag, der er halvvalmet mod Torvet. Risalittens tegltag er helvalmet. Mod gaden er taget ubrudt, mens der mod gården er to nyere zinkinddækkede kviste, og i rygningen ses en gulkalket skorstenspipe med sokkel og gesims. Facaderne fremtræder med en høj sokkel, dels af granitkvadre dels muret og sortmalet, gulmalede, berappede mure og hvide pudsdekorationer, herunder kordongesims, vinduesindramninger med stiliserede balustre under, kraftig sparrenkopgesims samt ”fugerne” i risalittens refendfugning. I forhusets vestre fag fører en granittrappe op til hoveddøren, der er en ældre, enfløjet dør med seks fyldinger og et tredelt overvindue. Vinduerne udgøres af ældre korspostvinduer med opdelt nedre ramme, dog er vinduerne i gavlen nyere, men traditionelt udførte. Vinduerne er indvendigt forsynet med forsatsvinduer.

Bygningen er indrettet med restaurant i stueetagen og en bolig i de to øverste etager. Indvendigt fremtræder bygningen stort set med en ældre rumstruktur. Trapperummet, hvori der er en nyere treløbstrappe, giver adgang til hver etage. Stueetagen og førstesalen er foruden trapperummet indrettet med to stuer mod gaden og en gang med toilet og badeværelse. På første sal, delvist over indgangen, er der desuden et køkken. Tagetagen er indrettet med et værelse i hver gavl samt et badeværelse mod gården. Indvendigt fremtræder bygningen overvejende med en ældre og traditionel materialeholdning, herunder bræddegulve, som dog er belagt med væg-til-væg tæpper, pudsede vægge og lofter med stuk samt lofter med inddækkede bjælker og ramme fyldinger eller pudsede flader

Forhuset ligger på hjørnet af Torvet og Tårngade.

Forhuset danner baggrund for skulpturen Ymerbrønden.

imellem. Enkelte steder er der anvendt nyere materialer, herunder klinkegulv i forstuen, på toiletterne og i badeværelserne, i køkkenet ligger der vinyl på gulvet og i enkelte rum er der systempladelofter. Der er bevaret flere ældre bygningsdetaljer som fyldingsdøre, gerichter og brystningspaneler. De ældre vinduer er forsynet med forsatsvinduer.

— BYGNINGSHISTORIE

Bygningen blev opført i 1817 for distriktskirurg Ortmann. Bagsiden stod i bindingsværk indtil 1911, hvor den blev omsat i grundmur. Bygningen, der nu ligger med gavlen frit ud mod Torvet, lå oprindeligt midt inde i en husrække, indtil Faaborg Spare og Lånekasse blev nedrevet i 1938. Gavlen mod Torvet, der stod i bindingsværk, blev skalmuret og udsmykningsmæssigt harmoniseret med facaden efter et af arkitekt Hans Henrik Engqvist i 1957 udarbejdet forslag. I 1990'erne blev der lagt nyt tag på bygningen.

I forbindelse med nedrivningen af sparekassen og reguleringen af Torvet blev Ymerbrønden, der er udført af billedhuggeren Kai Nielsen, flyttet til dens nuværende plads foran Torvet 5.

— KILDER

Faaborg – Guide til byens historie. Robert Egevang, Anders Rehde Nielsen. Faaborg Byhistoriske Arkiv, 1994.

Det Gamle Faaborg. Robert Egevang. Nationalmuseet, 1976.

Historiske huse i Faaborg. Nationalmuseet, 1874.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig forhusets beliggenhed på hjørnet af det brostensbelagte torv, hvor bygningen har overordentlig stor betydning for Torvets ældre bebyggelse, idet den definerer afgrænsningen og størrelsen af det oprindelige torv. Som baggrund for Faaborgs kendte vartegn Ymerbrønden bidrager bygningen væsentlig til det traditionelle og stemningsfulde bymiljø i Faaborgs gamle bykerne.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningens kulturhistoriske værdi knytter sig til den oprindelige funktion som bolig for overklassen, hvilket kan aflæses i bygningens herskabelige og klassicistiske ydre, der kommer til udtryk i den

Den skalmurede gavl mod Torvet.

Bygningen indgår i fint samspil med de øvrige ældre bygninger omkring Torvet – Klokketårnet ses i baggrunden.

solitære fremtoning med halvvalmet gavl, risalit, høj sokkel og berappede facader med fremhævede pudsdetaljer, herunder risalittens refendfugede base, vinduesindramningerne med balustre, den enkle kordongesims, den profilerede sparrenkopgesims og korspostvinduerne med opdelte nedre ramme, som er kendetegnende for arkitekturstrømningerne i begyndelsen af 1800-tallet. Endelig er der kulturhistorisk værdi ved den mere nedtonede bagside, der kun udsmykkes af en enkel muret gesims, og hermed står i kontrast til den herskabelige facade mod Torvet, hvis fornemste opgave var at manifestere ejerens velstand udadtil.

Indvendigt knytter den kulturhistoriske værdi sig til den overordnet set, ældre planløsning med de repræsentative stuer placeret mod gaden. Hertil kommer de bevarede ældre bygningsdele og -detaljer, hvor stuetagen med enfløjede fyldingsdøre, svungne gerichter, profilerede brystningspaneler og synlige indpakkede bjælker med ramme fyldinger primært repræsenterer bygningens autenticitet i det indre.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til forhusets traditionelle form som et toetages længehus med halvvalmet heltag. Hertil kommer kontrasten mellem den enkle, pudsede gårdside og den repræsentative facade, der er opbygget over et fast kompositorisk greb med en fremspringende risalit og en taktfast vinduessætning. Bygningskroppen udviser et velafbalanceret forhold mellem bygningskroppens opadstræbende form, som understreges af den toetages risalit, og facadens horisontale lagdeling, der ligger i den refendfugede base, kordon- og hovedgesimsen og endelig i vinduernes tværposter og tværprosser. De smagfulde pudsdetaljer giver bygningen en imponerende fremtræden, herunder risalittens fremhævede yderfag med profilerede indramninger omkring vinduer og balustre. Bygningens overordnede udtryk er således roligt og velproportioneret med en enkel farvesætning, hvilket gør bygningen til en fornem repræsentant for det grundmurede byggeri i Faaborg. Hertil kommer risalittens afvalmede tag, der giver mindelser til den for Faaborg så karakteristiske karnapkvist, som stadig er bevaret i byens mange bindingsværksbygninger.

I det indre knytter den arkitektoniske værdi sig til de højloftede og velbelyste stuer, hvor især stueetagens traditionelle overflader og bygningsdetaljer danner et herskabeligt interiør, der harmonerer med bygningens alder.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Bygningens bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til det traditionelle, grundmurede og pudsede bygningsvolumen med teglhængt, halvvalmet tag og skorstenspipe i rygningen. Til bygningens klassicistiske udtryk og symmetriske facader med alle detaljer, herunder den fremspringende risalit med refendfuget base, vinduesindramninger og balustre samt kordongesimsen og sparrenkopgesimsen. Hertil kommer de ældre vinduer og den ældre hoveddør samt den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den overordnet set, ældre planløsning med de repræsentative stuer placeret mod gaden. Hertil kommer de bevarede ældre bygningsdele og -detaljer, herunder brædegulve, enfløjede fyldingsdøre, svungne gerichter, profilerede brystningspaneler, synlige indpakkede bjælker med rammefyldinger og pudsede lofter med stuk. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

I det indre anbefales det at styrke bygningens oprindelige planløsning, samt på sigt at flytte køkkenet om til gårdsiden, hvor det på traditionel vis bør ligge, således at karnapstuen på første sal kan få sin fulde størrelse som i stueetagen.

Ligeledes anbefales det i flere rum at styrke bygningens traditionelle fremtoning ved anvendelse og fremdragelse af tidstypiske materialer.